

1.

Woonaspiraties in tijden van de implementatie van persoonsvolgende financiering

Prof. Pascal De Decker

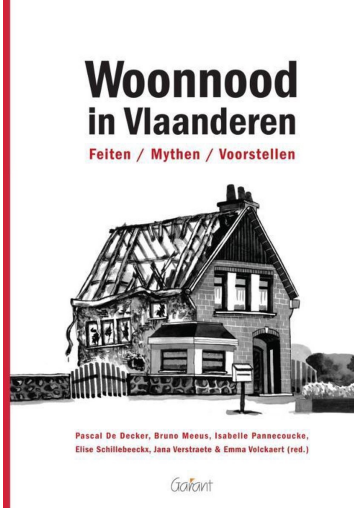
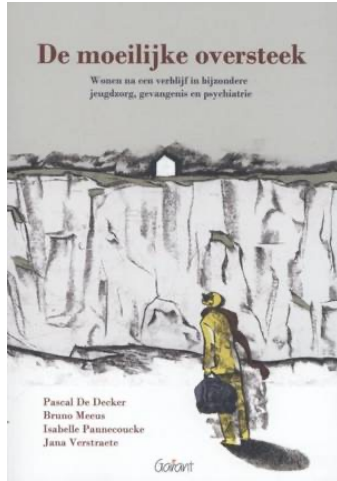
Faculteit Architectuur - Planning for People, Urbanity &
Landscape (P.P.U.L.), KULeuven/Steunpunt Wonen

Woonaspiratie van mensen met een beperking in tijden van persoonsvolgende financiering

Pascal De Decker

Academische Werkplaats De-institutionalisering

Brussel 7/10/2022

Steunpunt Wonen

- Schillebeeckx, E., Volckaert, E., & De Decker, P. (2021). Wonen met een beperking. Kwalitatief onderzoek naar de woonsituatie en woonwensen van mensen met een beperking. Leuven: Steunpunt Wonen, 103 p.
  - Interviews met PmB
- Schepers, W., Van den Broeck, K. & Winters, S. (2020), Wonen met een beperking. Onderzoek naar de mogelijke invloed van de invoering van de persoonsvolgende financiering, Leuven: Steunpunt Wonen, 268 p.
  - Bevraging van PmB met PVF, zorgaanbieders

Context

- Vermaatschappelijking van de zorg...

...in de maatschappij

→ '*in* de maatschappij' betekent ook '*in* een woning' → **wat met wonen?**

→ wonen is altijd '*op* een bepaalde plek' → **wat met het ruimtelijk kapitaal** (wonen+VZ+mobiel kunnen zijn)?

→ hoe kijken PmB tegen deze shift aan?

- Wonen weinig (kwalitatief) onderzocht (ook niet in [Wonen aan de onderkant/Woonnood in Vlaanderen](#))

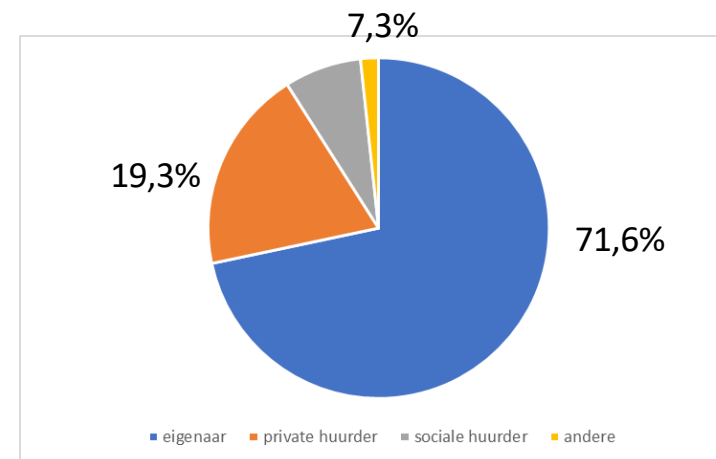
- Cruciaal

→ PVF/PVB: woon- & leefkosten gescheiden van zorg-gebonden kosten!!

→ → → PmB ondergaan de Vlaamse woonorde

De Vlaamse woonorde = 'liberaal'

- Woonnood lenigen=**individuele** verantwoordelijkheid → link met arbeidsmarkt/uitkeringen
- **Geen collectieve** doelstellingen
- Historische focus op ondersteuning **eigen woningbezit**
- **Sociale huur** = residueel
- **Private huurmarkt** = vrije prijsvorming/beperkte regulering

Aandeel met **resterend inkomen** onder RI-norm, naar achtergrondkenmerken, Vlaanderen/Woononderzoeken 2018 (2013) (Heylen&Vanderstraeten)

2018

	2018				2013
	Eigenaars met hypotheek	Private huurders	Sociale huurders	Totaal	Totaal
Totaal	9,2	32,5	36,8	12,8	13,5
<i>Activiteitsstatus</i>	**	**	**	**	**
Tewerkgesteld	8,0	20,8	40,3	10,6	9,8 ^{ns}
(Brug)pensioen	5,1	34,7	16,4	7,0	9,4 ¹
Werkloos	-	71,5	76,2	63,1	51,9 ^{ns}
Ziek/arbeidsongeschikt	-	51,4	31,4	33,1	32,3 ^{ns}
<i>Huishoudtype</i>	**	**	**	**	**

Totale woonkosten, volgens eigendomssituatie en soort verhuurder, in euro per maand

(Schepens, Vandenbroeck & Winters – bevraging PVF)

Individueel wonen en collectief wonen samen	Gemiddelde	Mediaan	N
Eigenaar (enkel individueel wonen) (E≠H)**	458	287	487
Eigenaar zonder lening (EzL≠ SH)**	194	160	286
Eigenaar met lening	857	798	201
Huurder ^{1, 2} (E≠H)**	770	750	505
Huurder bij private verhuurder (PH≠ SH)** (PH≠ VZA)*	822	825	101
Huurder bij sociale verhuurder (EzL≠ SH)** (PH≠ SH)**	471	440	130
SVK	-	-	13
SHM	463	422	103
Gemeente/OCMW	-	-	14
Huurder bij een vergunde zorgaanbieder (PH≠ VZA)*	894	925	237
Huurder bij een organisatie uit particulier initiatief	-	-	15
Totaal gemiddelde woonkosten eigenaars en huurders	616	550	992

Telkens weer...

- Vlaamse woningmarkt is niet mild voor kwetsbare personen
- Vlaams beleid doet er voor kwetsbaren niet toe

Onderzoeksopzet

Kwalitatief onderzoek

- Bevraging van ervaringen, percepties, motivaties,...
- Diepte-interviews
- Onderzoeksvragen m.b.t.
  - Huidige woonsituatie
  - Toekomstige woonsituatie
  - Ideale woonsituatie
  - Knelpunten
  - Nood aan ondersteuning

Respondenten

	Individueel	Collectief	Totaal
Vnl. fysieke beperking	12	0	12
Vnl. niet-fysieke beperking	3	6	9
Combinatie	0	2	2
Totaal	15	8	23

+ interviews met 3 zorgprofessionals

Respondenten

- Alle leeftijden
- Helft buitengewoon, een derde hoger onderwijs
- Ruime meerderheid *niet* beroepsactief
- 5 respondenten PVB
- Ruime helft huurt, minderheid eigenaar of inwonend
- Ruime diversiteit m.b.t. type beperkingen

→!!**verkenning** → voorzichtig met veralgemenende conclusies!!

Bevindingen

1. Mbt de huidige woning
2. Mbt de woonomgeving
3. Mbt mobiliteit
4. Wensen
5. Informele zorg
6. Collectieve woonvormen
7. Pijnpunten PVF

Huidige woonsituatie

- 15 R wonen 'individueel'
- Meesten trachten woning aan te passen
  - !!badkamers, slaapkamer, keuken
  - Structurele aanpassingen uitgesteld: wegnemen drempels, verbreden deuren & doorgangen
- SHM: niet volledig aangepast

Huidige woonsituatie

- Knelpunten bij woningaanpassingen
  - Betaalbaarheid (grotere/aangepaste woning)
  - Gebrek aan info & ondersteuning
  - Lange wachttijden (sociale huisvesting; VAPH)
  - Proactief gaat niet steeds – regels VAPH (bijv. bij mensen met progressieve beperking, MS)

Huidige woonsituatie

- Dromen van eigenaarschap, maar...
  - geen lening van de bank
  - geen toestemming/afhankelijk van hun budgetbeheerder
- Privaat huren
  - financieel minder interessant
  - lagere woonzekerheid
  - aanpassingen moeilijker realiseerbaar (afh. van verhuurder/machtsongelijkheid)

Woonomgeving

- Zij die nog kunnen stappen, zien weinig problemen
- Rolstoelgebruikers
  - Niet tevreden (voetpaden, winkels)... kasseien, hellende voetpaden, obstakels
  - Zeer goed: zeedijk & jaagpaden

- Winkels

- Ontoegankelijk → onbegrip dat er geen regelgeving over bestaat

- Strategieën

- Vermijden
    - Assertief zijn
    - Uitbesteden

- Toiletten
  - Spontaan ter berde gebracht
  - Strategieën
    - Gedrag aanpassen
    - Dicht bij huis blijven
    - Sleutels vragen=symbolische drempel
    - Onaangepast

Mobiliteit

- Aangepaste auto=vrijheid & autonomie/**onmisbaar**
  - Problemen: weginrichting/parkeerplaatsen
  - Duur... voorwaarden VAPH
- OV=hachelijke onderneming/reservering/niet beschikbaar
- Fiets! Voor mensen met verstandelijke beperking
- Rolstoelgebruiker
  - Obstakels
  - Val → vermijdingsgedrag

Wensen

- Weinig verschil met iemand zonder beperkingen
  - Buitenruimte aan de woning (zelf)
  - Rustig
- Verschil & belangrijk
  - Prikkelarm (verstandelijke beperking/ASS)
  - Centraal → voorzieningen zeer belangrijk naarmate de mobiliteit afneemt

Wensen

- Wil om zelfstandig te wonen → leerproces, vraagt ondersteuning
- !Weerstand tgov. 'aanpassingen' → 'normaal' gaat niet samen met **aanpassingen & hulpmiddelen** (trapliften, tilliften...)
- Liever woonzorgcentrum/psy. inrichting dan specifieke voorziening voor PmB

Informele zorg & woonsituatie

- Zonder partner 'thuis wonen' niet mogelijk
  - Belangrijke gevolgen voor die partner bijv. inzake werk (en inkomen)
  - Om partner te ontlasten: kortverblijf
- 'Verlengd ouderschap'
  - Beste oplossing
  - Zwaar
  - Grens (Bijv. 74j die voor persoon met ASS zorgt)

Informele zorg & woonsituatie

- Angst voor de toekomst (heel groot!!)
  - Wanneer ik er niet meer ben...
  - Wanneer ik te oud ben...

Collectief wonen

- Kleinschalig lijkt oplossing
- Ouderinitiatieven en PVF
  - Troeven
    - Schaalvoordelen
    - Buffer tegen vereenzaming
    - Inspraak
  - Uitdagingen
    - Locatie
    - Fin.= continue zoektocht naar middelen
    - Gebrek aan zekerheid... vzw structuur
    - Onderlinge conflicten ouders
    - Middenklasse

Pijnpunten PVF

- Meer keuze? Neen - PmB hebben weinig opties → niet 'meer' in de samenleving
  - Collectieve voorzieningen: enkel voor mensen met PVF
- Ouders die zelf voor hun kind zorgen, zijn de dupe
- Onzichtbaar solidariteitsmechanisme verdwijnt

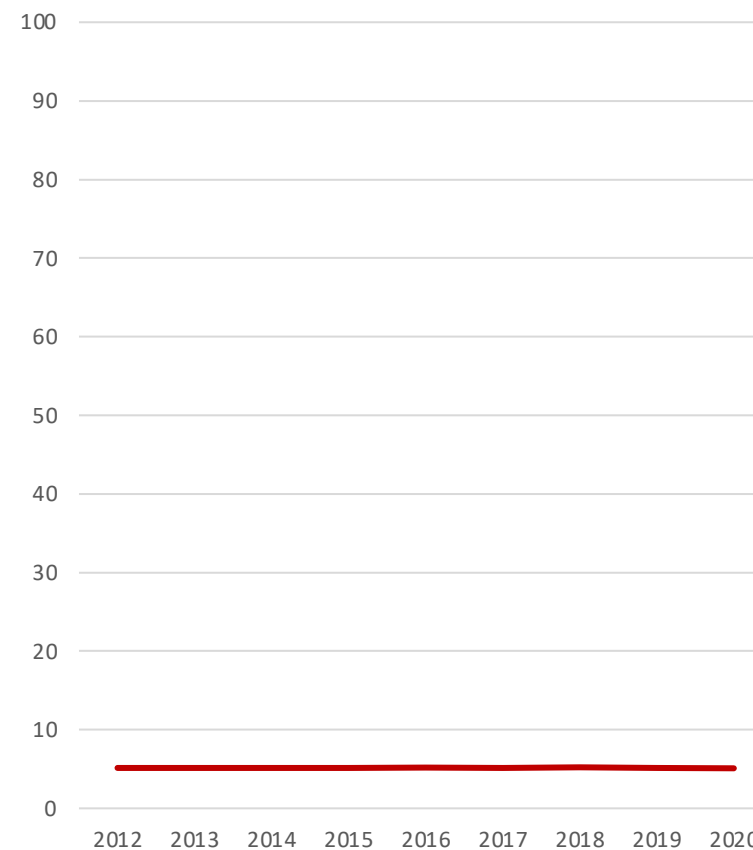
Tot slot

- Lijstjes
- Romantisch
- Fuik

Aandeel bevolking van 65 jaar en ouder in woonzorgcentrum

Aandeel verhuurde sociale woningen t.o.v. aantal private gezinnen

Bronnen: statistiek Vlaanderen/VMSW

In de samenleving

= Welzijn+Wonen+Ruimtelijke Ordening